Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 2 marca 1933 r.- 817.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Gabrys o analogji między sprawą mandżurską a sprawą wileńską. "Rytas" Nr.48 z 28.II.1933 r. Art.p.t."Podobieństwa i różnice między sprawą mandżurską a wileńską". /78-my list Gabrysa z Genewy/. Streszczenie:

Między sprawą mandżurską a wileńską zachodzi wielka analogja, jeżeli nie z istoty, to przynajmniej pod względem formalnym. W związku z tem społeczeństwo litewskie winno się tą sprawą zainteresować.

Analogje zachodzą w punktach następujących: a/agresja na obce terytorjum; b/wyzyskanie agresji do celów politycznych; c/pogwałcenie paktu Ligi Narodów /art.10/; d/pogwałcenie innych traktatów /w wypadku chińsko-japońskim: traktatu 9-ciu mocarstw, zaś w wypadku litewsko-polskim: traktatu moskiewskiego z 12 lipca 1920 r. i traktatu suwalskiego z 7 października 1920 r./.

Jednak w miarę rozszerzania się konfliktu madżurskiego Liga Narodów zajęła stanowisko biegunowo przeciwne, aniżeli w konflikcie polsko-litewskim o Wilno. Mianowicie w sprawie wileńskiej Liga Narodów od 1920 r. aż do 1928 r. nakłaniała Litwę do podjęcia bezpośrednich rokowań z Polską. Z początku rokowania te miały się odbywać w Brukseli pod przewodnictwem Hymansa, a potem w Królewcu. Rokowania brukselskie dotyczyć miały "nietylko sprawy rozstrzygnięcia sporu wileńskiego lecz i wszystkich spornych gospodarczych i militarnych kwestyj" /rezolucje Rady L.N. z 3 marca 1921 r. i 15 lipca 1921 r./. Rokowania brukselskie zakończyły się głośnym projektem Hymansa odnośnie unji polsko-litewskiej. Projekt ten obie strony odrzuciły. Wobec negatywnego wyniku rokowań Rada L.N. umyła ręce.

W swej rezolucji z 13 stycznia 1922 r. Rada L.N. "wzięła pod uwagę odpowiedź obu stron, na mocy której w myśl art.15 paktu L.N. zakończona zostaje procedura porozumienia, uchwalona drogą rezolucji z 3 marca 1921 r.". Pozatem Rada L.N. w tej samej rezolucji uchwaliła wbrew protestowi rządu litewskiego zastąpienie strefy neutralnej przez linję demarkacyjną, która potem się stała linją administracyjną. Tę ostatnią chciała później L.N. zastąpić przez właściwą granicę, prąc w 1928 r. do uruchomienia komunikacji kolejowej na linji Landwarów-Koszedary.

Jeżeli chodzi o konflikt chińsko-japoński, to Liga Narodów od samego początku stanęła na stanowisku, że "rokowania bezpośrednie są wobec presji okupacji terytorjalnej niedopuszczalne". Jasną jest przeto rzeczą, że Liga Narodów posiada podwójną miarkę, jeżeli chodzi o Litwę i Chiny. Obowiązkiem delegata litewskiego w Lidze Narodów jest przeto wysunięcie tego wszystkiego na plenum L.N. bez żadnych ceregieli, jak to czynią chińscy delegaci i domaganie się od Rady L.N. wyjaśnienia swego postępowania w sprawie wileńskiej, zwłaszcza, że główne figury w tej grze pozostały te same: p.Hymans przewodniczy, tak, jak przed 10 - 12 laty, p.Benesz również zasiada w Radzie L.N., jak dawniej.

Spodziewać się należy, że delegat litewski wyzyska tę jedyną okazję i zażąda od Ligi Narodów rozrachunku za niefortunne rozstrzygnięcie sprawy wileńskiej. Gdyby tego nie uczynił, wykroczyłby boleśnie przeciwko narodowi i Państwu Litewskiemu.

Sytuacja Mandżurji jest bardzo podobna do sytuacji Litwy w końcu wojny światowej. Wszyscy pamiętają, jak to Litwa 16 lutego 1918 r. ogłosiła swoją niepodległość, korzystając z okupacji niemieckiej, Niemcy zaś uznały Litwę 22 marca 1918 r. Posypały się protesty ze strony Rosji, Polski i Ententy. Protestujący nie chcieli uznać Litwy, uważając ją za twór niemiecki. Istotnie do 1922 r. Litwa miała kłopoty, zanim została przez Ententę uznana. Kto wie, czy, gdyby Rosja Sowiecka była wówczas uznana przez państwa Ententy, udałoby się Litwie uznanie uzyskać.

Zadanie delegata litewskiego na sesji plenarnej Ligi Narodów jest jasne. Delegat nie może głosować za rezolucją, która przeczy zasadzie, na której tworzono Państwo Litewskie, zwłaszcza, że tworzenie to nie jest jeszcze zakończone ani na wschodzie, ani na zachodzie i że ciemne moce chcą Litwę uczynić przedmiotem wymiany.

/Przyp.Redakcji. Artykuł ten był pisany przed wygłoszeniem przez delegata litewskiego min.Zauniusa uwag na sesji L.N./.

K r o n i k a .

P r z y j a z d l o r d a B a d e n - P o w e l l a .Prasa kowieńska./z 28.II.33/:17 sierpnia przybędzie do Litwy założyciel skautingu lord R.Baden-Powell. Baden-Powell zabawi w Litwie 1 dzień. Drużyny skautowskie szykują mu uroczyste przyjęcie.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

D y s k u s j e l u d o w c ó w . Prasa Kowieńska./z 28.II.33/: 27 lutego pod przewodnictwem prof.Leonasa odbyło się zebranie oddziału kowieńskiego partji ludowców. Na zebraniu rozpatrzono szereg aktualnych kwestyj i m.in. dyskutowano nad kwestją wileńską. Kilku mówców wskazało, że ludowcy nie mają wyraźnego stanowiska w kwestji litewsko-polskich stosunków a w szczególności w kwestji wileńskiej. Uchwalono stanowisko w tych kwestjach sprecyzować.Pozatem postanowiono zapoznać się z działalnością "Varpasa" i harcerzy, wśród których szerzą swe wpływy narodowcy. Ożywioną dyskusję wywołała kwestja premjów dla włościan. Prof.Rimka wyraził zapatrywanie, że premja obciążają Kasę Państwową, nie dając wzamian realnych korzyści. Żadnej konkretnej uchwały w pomienionej kwestji nie przyjęto.

W i z y t a P e t r u l i s a u p r e z y d e n t a S m e t o n y .Prasa kowieńska / z 28.II.33/:W tych dniach b.premjer Petrulis odwiedził prezydenta państwa, składając podziękowanie za darowanie kary i prosząc o przywrócenie praw.

Gdy prośba Petrulisa zostanie uwzględniona, otrzyma on stanowisko w M-stwie Skarbu. P.Petrulisowi zostanie zlecone przestudjowanie kwestyj monopolu i innych ważnych kwestyj.

N o w a u s t a w a r a d j o w a .Prasa kowieńska./z 28 lutego 1933/:Nowa ustawa radjowa została już przesłana prezydentowi państwa celem zatwierdzenia. Od dn. 1 kwietnia wejdzie ona w życie.

P e n s j e k s i ę ż o m .Prasa kowieńska./27.II.33/:W tych dniach M-stwo Oświaty wypłaciło księżom pensje, przesyłając im pieniądze bezpośrednio, a nie przez Kurję., jak czyniono dotychczas. Bezpośrednie przekazanie księżom pieniędzy nastąpiło na skutek uchwały Gabinetu Ministrów. Ogółem jest w Litwie 765 księży /nie licząc etatów biskupstw/, w tem 53 dziekanów, 471 proboszczów i 241 wikarych. Dziekani otrzymują miesięcznie po 150 lt., proboszcze - 100 lt., wikarjusze - 93.33 lt.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

K o l e j n a w y c i e c z k a ż y d o w s k a d o K o w n a. Prasa kowieńska /z 28.II.33/:Pisma żydowskie, wychodzące w Wilnie donoszą, że podczas żydowskich świąt wielkanocnych zamierza przybyć do Kowna przez linję administracyjną wielka wycieczka żydowskich rzemieślników. Zezwolenia rząd litewski już udzielił.

Wycieczka kupców i przemysłowców żydowskich, jaka przyjechała do Kowna 27 lutego, została powitana przez związek kupców żydowskich. Wielu członków wycieczki tegoż dnia rozjechało się do kresowych do Kłajpedy, Szawel, Poniewieża, Wiłkomierza i Olity. Na czele wycieczki stoi prezes związku kupców żydowskich w Wilnie p. Oswald Vorhaftik. Wycieczka zabawi w Litwie do 8 marca.

E m i g r a c j a Ż y d ó w d o P a l e s t y n y ."Liet.Zinios" /48.II.33/:27 lutego wyjechało z Litwy do Palestyny 53 Żydów, głównie kownian. Wśród emigrantów znajdują się też rabini. 10 marca udaje się do Palestyny wycieczka Żydów litewskich w liczbie około 100 osób.